

Robert Degen*

Witryna internetowa archiwum – wizytówka czy element systemu informacji archiwalnej

Przyglądając się współczesnej dziedzinie archiwalnej, trudno nie dostrzec istotnego miejsca, jakie zajmuje w niej Internet. Dostęp do zasobów sieciowych i możliwość włączenia się w globalną pajęczynę pozwoliły archiwom wkroczyć w nową rzeczywistość. Obecnie większość archiwów państwowych w Polsce ma już swoje witryny internetowe. Ich przegląd przekonuje, że wszystkie one starają się łączyć w sobie dwie cechy – z jednej strony ich autorzy dbają o jak najciekawsze przedstawienie swoich archiwów, z drugiej starają się przekazać najważniejsze informacje o przechowywanych w archiwach materiałach¹.

Powyższe stwierdzenie zdaje się czynić bezzasadną próbę odpowiedzi na pytanie postawione w tytule pracy. Po co bowiem jej szukać, skoro jest ona oczywista? Jeśli jednak witryny internetowe archiwów są wizytówkami, a zarazem elementami systemu informacji archiwalnej, wypada zastanowić się nad konsekwencjami tego stanu rzeczy: przede

---

* Adiunkt w Zakładzie Archiwistyki w Instytucie Historii i Archiwistyki UMK.

¹ O zwięzły przegląd stron internetowych polskich archiwów pokusił się ostatnio S. Flis, por. tegoż, *Archiwa polskie a Internet*, [w:] *Archiwa i archiwiści w dobie społeczeństwa informacyjnego. Pamiętnik IV Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich, Szczecin 12–13 września 2002 r.*, t. I, pod red. D. Nałęcz, Toruń 2002, s. 66–68. Nieco wcześniej podobne rozważania, dotyczące jednak tylko witryn archiwów uniwersyteckich w Polsce, podjął autor tego tekstu, por. R. Degen, *Strona internetowa archiwum uniwersyteckiego. W poszukiwaniu ideału*, [w:] *VI Konferencja Archiwów Instytucji Naukowych w Polsce. Kraków 13–14 września 2001 r.*, pod red. J. Michalewicza, Kraków 2002, s. 68–73.

wszystkim stwierdzeniem, czy jest to rozwiązanie dobre oraz nad tym, jakie warunki powinny spełniać strony internetowe archiwów, aby dobrze wypełniać swoje zadania.

Historia pojawiania się witryn internetowych polskich archiwów w sieci nie jest zbyt długa, podobnie jak niezbyt długa jest w ogóle historia polskiego Internetu². Jako pierwsze pojawiły się strony archiwów, które prezentowały informacje o charakterze organizacyjnym — adresy archiwów, ich numery telefonów, godziny pracy itp. Dopiero potem zaczęto zamieszczać w sieci pierwsze informacje o zasobie — polskie archiwa rozpoczynały od zamieszczania w sieci krótkich opisów przechowywanych przez siebie materiałów archiwalnych. W miarę upływu czasu strony WWW archiwów zmieniały się — rozszerzeniu ulegał wachlarz danych o charakterze organizacyjnym, a informacje o zasobie archiwalnym osiągały większą głębię informacyjną i wspomagane były coraz bardziej zaawansowanymi narzędziami umożliwiającymi wyszukanie danych. W ten sposób, obecnie, w witrynach polskich archiwów pojawiają się listy wydawnictw przygotowywanych przez archiwa, bibliografie publikacji pracowników czy listy wydanych drukiem pomocy informacyjnych. Na stronach WWW można zapoznać się z historią archiwów, ich organizacją, personelem, a także dowiedzieć się o prowadzonej przez ich pracowników działalności naukowej i kierunkach badań. Można tam wreszcie obejrzyć szczególnie interesujące — z różnych powodów — reprodukcje dokumentacji. Różnorodnie wygląda również sposób prezentacji zasobów polskich archiwów. W ciągu ostatnich lat przybierały one postać ogólnych charakterystyk zasobu z wyszczególnieniem głównych partii akt wytworzonych przez określone grupy aktotwórców, na przykład z podziałem na akta wytworzone przez organy administracji rządowej, samorządowej itd., czasem z wyszczególnieniem aktotwórców najbardziej charakterystycznych czy najistotniejszych dla określonych grup. Później w witrynach archiwów pojawiły się pierwsze spisy zespołów, bardzo zbliżone swoim formularzem do popularnych w latach osiemdziesiątych przewodników informacyjnych po zasobach archiwów. Niektóre archiwa decydowały się na umieszczanie na swoich stronach WWW gotowych spisów zespołów czy przewodników w formie aplikacji przeznaczonych do ściągnięcia przez użytkowników. Wreszcie — początkowo na stronie olsztyńskiego archiwum państwowego, a ostatecznie na stronie archiwów polskich — pojawił się dostęp

² S. Flis, dz. cyt., s. 72–74; E. Perłakowska, *Możliwości prezentacji i uzyskiwania informacji o zasobach archiwalnych za pomocą Internetu*, [w:] *VI Konferencja Archiwów Instytucji Naukowych w Polsce...*, s. 89–94.

do ogólnopolskiej bazy danych SEZAM, będącej niejako elektroniczną wersją tradycyjnej Centralnej Kartoteki Zespołów. Obecnie — poza SEZAM-em — można w sieci skorzystać z bazy IZA, zawierającej informacje z inwentarzy zespołów archiwalnych przygotowywanych przez poszczególne archiwa, oraz z bazy PRADZIAD, udostępniającej dane genealogiczne odnalezione przez archiwistów w aktach metrykalnych.

Przedstawiony powyżej historyczny rozwój stron WWW polskich archiwów — niemal od początku łączących w sobie informacje o archiwach i ich zasobach — nie przesądza jeszcze uznania ich obecnego kształtu i zawartości za optymalne. Tym nie mniej traktowanie stron internetowych archiwów jako elementów systemu informacji archiwalnej nie budzi obecnie najmniejszych kontrowersji. Od momentu, kiedy Internet rozciągnął się niemal na cały świat stało się jasne, że jest on środkiem pozwalającym na swobodny dostęp do informacji o zasobach archiwów. Wykorzystanie go w tym celu było pociągające tym bardziej że sieć wolna jest od trudności pojawiających się podczas korzystania z systemu informacji archiwalnej funkcjonującego na zasadach tradycyjnych. Możliwe jest w niej dowolne rozbudowywanie opisów archiwaliów bez ponoszenia wysokich kosztów, osiągnięcie przez to dowolnej głębi informacyjnej — uzależnione jedynie od stopnia opracowania materiałów archiwalnych i chęci twórców strony — oraz wyposażenie opisów akt w lepsze niż spotykane do tej pory narzędzia wyszukiwania informacji. Poza tym brak funkcjonującym w sieci elementom systemu informacji archiwalnej „przywiązania do jednego miejsca na kuli ziemskiej”. Na przykład w tradycyjnym polskim systemie informacji archiwalnej³, aby rozpocząć kwerendę na jakiś określony temat i uzyskać pełną listę zespołów archiwalnych zawierających poszukiwane informacje, należało do tej pory udać się do Warszawy. Tam w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych gromadzona jest Centralna Kartoteka Zespołów, w której odnaleźć można dane o zespołach przechowywanych we wszystkich polskich archiwach państwowych. Pewną alternatywą był możliwość skorzystania z publikowanych przewodników tematycznych, katalogów czy innych pomocy wyższego rzędu bezpośrednio otwierających drogę do konkretnych akt. Niestety, ich liczba była i jest ograniczona, gdyż

---

³ Rozważania na temat kształtu i funkcjonowania tradycyjnego systemu informacji archiwalnej prowadził M. Gołombowski, zob.: tenże, *System informacji archiwalnej*, Warszawa 1985. Zob. też: H. Robótka, B. Ryszewski, A. Tomczak, *Archiwistyka*, Warszawa 1989, s. 96 i n. oraz B. Ryszewski, *Problemy komputeryzacji archiwów*, Toruń 1994, s. 13 i n.

nigdy nie wydawano ich w Polsce na szerszą skalę⁴. Poza tym dostęp do publikacji tego typu nie jest najłatwiejszy. Praktycznie można z nich korzystać jedynie w większych bibliotekach naukowych oraz w pracowniach poszczególnych archiwów, z reguły tych, których zasobów dotyczą. O ile potencjalny użytkownik zdawał sobie sprawę z zasad kierujących rozmieszczeniem zasobu w Polsce, mógł swoje poszukiwania rozpocząć od przejrzania publikowanych przewodników po zasobach konkretnych archiwów. Jednak podobnie jak w przypadku wspomnianych już wcześniej pomocy archiwalnych ich liczba oraz dostęp do nich nie były zadowalające. Kolejnym krokiem, który należało wykonać w trakcie kwerendy archiwalnej – po ustaleniu listy zespołów archiwalnych oraz miejsca ich przechowywania – była wizyta we właściwym archiwum państwowym. Dopiero na miejscu było możliwe wybranie odpowiednich serii akt i jednostek archiwalnych, ich zamówienie oraz odszukanie informacji.

Podobne korzyści można osiągnąć umieszczając w Internecie informacje o archiwach. Dzięki tym samym właściwościom sieci – możliwości powszechnego dostępu do informacji w niej umieszczonych i dowolnego rozbudowywania opisów zamieszczonych na stronach internetowych, przy stale rosnącym kręgu użytkowników sieci to właśnie Internet staje się najlepszym miejscem publikacji danych o archiwach, urzędach specjalnej administracji rządowej kształtujących narodowy zasób archiwalny i instytucjach dziedzictwa narodowego. Te właśnie funkcje współczesnych archiwów determinują obecnie ich działalność i trudno jest wyobrazić sobie bardziej wszechstronny sposób prezentacji informacji o ich pracy niż globalna sieć. Tu bez ponoszenia nadmiernych kosztów umieścić można – i stale aktualizować – dane pozwalające dobrze spełniać nałożone na archiwa zadania. Oczywiście nie ogranicza się to tylko do publikacji w sieci wskazówek umożliwiających czy ułatwiających użytkownikom informacji korzystanie z zasobów. Możliwe jest wykorzystywanie sieci w trakcie współdziałania z jednostkami organizacyjnymi w zakresie prawidłowego zarządzania dokumentacją (choćby przez umieszczanie w sieci aktualnych przepisów – bądź ich wykazów – dotyczących klasyfikacji i kwalifikacji dokumentacji), nadzorowania prawidłowości przygotowania i przekazywana materiałów archiwalnych do archiwum państwowego (przez zamieszczanie w Internecie wypeł-

---

⁴ Por. B. Ryszewski, *Przegląd i systematyka pomocy archiwalnych polskich i obcych publikowanych w ostatnim ćwierćwieczu*, Archeion, t. 88, 1990, s. 7–21. Mimo pozytywnych zmian, jakie zaszły w tej sferze po przełomie w 1989 r. sytuacja niewiele się poprawiła.

nionych wzorów protokołów brakowania czy spisów akt przekazywanych do archiwum państwowego lub na brakowanie oraz formularzy do ściągnięcia i wydrukowania przez archiwistów zakładowych) czy szkolenia personelu archiwów zakładowych (umieszczanie na stronach archiwów państwowych materiałów szkoleniowych). Strony internetowe archiwów mogą być także doskonałym miejscem służącym do popularyzacji historii, upowszechniania wiedzy o archiwach i ich społecznej roli, szeroko rozumianej kultury archiwalnej, a także miejscem publikacji rezultatów badań naukowych prowadzonych przez archiwistów.

Biorąc pod uwagę korzyści, jakie płyną z zamieszczenia informacji o archiwach i ich zasobach w Internecie, nie ignorując zarazem historycznego rozwój globalnej sieci w Polsce, trudno jest na razie widzieć witryny internetowe archiwów w innym kształcie niż dotychczasowy: łączącym w sobie funkcje wizytówki archiwum jako instytucji oraz elementu systemu informacji archiwalnej. Jest to rozwiązanie dobre i o tyle korzystne, że informacje obu typów często wzajemnie się uzupełniają.

Widziana w ten sposób potencjalna rola stron WWW tworzonych przez archiwa skłania do zastanowienia się nad warunkami, jakie muszą one spełniać, by dobrze realizować nałożone na nie zadania. Właściwie sprowadza się to do rozstrzygnięcia kwestii ewentualnej standaryzacji formy witryn internetowych archiwów, postrzeganej przynajmniej na dwóch płaszczyznach – ujednoczenia informacji w nich zamieszczanych oraz zadbania o odpowiedni i w miarę jednakowy sposób przedstawienia danych w sieci.

Jeżeli chodzi o pierwszą kwestię – ujednoczenie informacji zamieszczonych w witrynach archiwów – to wydaje się, że kluczem do jej rozwiązania jest dążenie do jak najściślejszego powiązania zawartości witryn internetowych z funkcjami sprawowanymi przez archiwa. Oczywiście jest, że mimo iż dokładne funkcje każdego archiwum określa ustalany i zatwierdzany osobno dla każdego archiwum statut, to sprowadzać się one będą do klasycznego kanonu zadań wynikających z zakresu działań każdego archiwum: gromadzenia, przechowywania, opracowywania oraz udostępniania informacji. Archiwalna strona WWW zawsze powinna ułatwiać wypełnianie wszystkich zadań spoczywających na konkretnym archiwum.

Próbując określić optymalną zawartość strony internetowej archiwum w nawiązaniu do przyjętego powyżej klucza trzeba liczyć się z tym, że każda witryna internetowa archiwum powinna zawierać przynajmniej trzy bloki informacji: pierwszy z danymi o charakterze organizacyjnym,

drugi prezentujący informacje o zasobie oraz trzeci grupujący odsyłacze do stron innych archiwów, szczególnie tych, które gromadzą materiały z obszaru graniczącego z terytorium podporządkowanym danemu archiwum.

Do pierwszego z wymienionych bloków, grupującego informacje o charakterze organizacyjnym, powinny należeć te wiadomości, które umożliwiają odpowiedź na pytanie, jak korzystać z zasobu? Do nich trzeba zaliczyć przede wszystkim dokładny adres archiwum z kodem pocztowym; numery telefonu i faksu, a także adres poczty elektronicznej. Nie można zapominać o zamieszczaniu wśród nich aktualnych godzin otwarcia pracowni naukowej, jak również informacji o warunkach udostępniania i reprodukcji akt oraz o publikowanych pomocach informacyjnych.

Drugi blok danych niezbędny na stronie internetowej każdego archiwum powinien pozwolić użytkownikowi informacji zorientować się w tym, co stanowi zasób archiwum. Dotychczasowa praktyka przekonuje o tym, że wiele jest sposobów prezentacji informacji o zasobie archiwalnym. Nie zagłębiając się bardziej szczegółowo w wady i zalety jakiegokolwiek rozwiązania, można zauważyć, że w pewnej perspektywie czasowej najefektywniejszym rozwiązaniem będzie umożliwienie użytkownikom dostępu do zasobu on-line. Oczywiście w polskiej rzeczywistości uzależnione to jest od wielu czynników — przede wszystkim środków finansowych, ale także ewentualnej, intensywnej digitalizacji zasobu, napływu do archiwów informacji w postaci elektronicznej i to w formie potencjalnie uniwersalnie zakodowanej, wreszcie od podjęcia decyzji o konstrukcji ewentualnych systemów informatycznych służących obsłudze archiwów. Przy takim rozwiązaniu strona internetowa archiwum pełniłaby rolę „bramki” umożliwiającej upoważnionym użytkownikom dostęp do modułu systemu, będącego bazą danych zawierającą zasób przechowywany w formie elektronicznej.

Trzecim blokiem informacji, który powinien być zamieszczony w witrynie internetowej archiwum są odsyłacze do witryn innych archiwów. Publikowanie danych tego typu jest dobrym zwyczajem w sieci. W przypadku stron archiwalnych ma on również swoje praktyczne znaczenie. Odsyłacze ułatwiają bowiem poszukiwania i sprawiają, że strony archiwów są w sieci bardziej widoczne. Nie powinno się o tym zapominać, mimo że w ostatnim czasie możliwość dotarcia do stron archiwów w sieci poprawiła się znacząco — między innymi dzięki zamieszczaniu odsyłaczy do stron archiwalnych na stronie archiwów państwowych w Polsce czy utworzeniu w jednym z dwóch najpopular-

niejszych polskich portali internetowych – Onet.pl – kategorii *Archiwa instytucjonalne*.

Poza omówionymi trzema blokami informacji, które zawsze powinny znaleźć się w witrynie internetowej archiwum, nie można zapominać o zamieszczaniu w sieci historii poszczególnych archiwów. W oczywisty sposób dane tego typu mogą służyć upowszechnianiu wiedzy o archiwach i ich roli. Warto jednak pamiętać o tym, aby oprócz informacji o ważnych wydarzeniach z dziejów archiwów, odnotowania zmian w strukturze organizacyjnej i przedstawienia ważniejszych dla nich postaci, zamieszczać w tym miejscu informacje o kształtowaniu się zasobu, jego narastaniu, sukcesjach i ewentualnych stratach.

Strona internetowa archiwum jest najwygodniejszym miejscem na publikację rezultatów badań prowadzonych przez jego pracowników czy jego dotyczących. Jak się wydaje warto w ten sposób wykorzystywać sieć, która jest obecnie najszerszym, najszybszym i najtańszym forum wymiany myśli naukowej.

Również bibliografia publikacji dotyczących archiwum czy wydawanych przez jego pracowników może znaleźć się w witrynie każdego z archiwów. Pozwala ona bardziej wymagającym użytkownikom sieci uzupełnić wiedzę o historii archiwum i jego zasobie. W oczywisty sposób promuje także dorobek naukowy pracowników, a w przypadku wydawnictw własnych ma znaczenie komercyjne – ułatwia ich sprzedaż.

Obraz archiwum jako instytucji może uzupełniać lista pracowników. Dobrze jeżeli jest ona powiązana z wynikami badań prowadzonych na podstawie zasobu archiwum przez osoby w nim pracujące i z prywatnymi adresami ich poczty elektronicznej. W ten sposób wykaz spełniać może rolę jeszcze jednej drogi uzyskania informacji o zasobie, umożliwiać bezpośrednie zapytanie o materiały archiwalne skierowane do osób wykorzystujących je do celów naukowych. Tym samym może on wydajnie skracać drogę korzystającego do akt.

Środkiem popularyzującym zasób archiwum może być galeria zdjęć – reprodukcji najcenniejszych materiałów z zasobu archiwum. Decydując się na jej zamieszczenie trzeba pamiętać o tym, że ważny jest nie tylko wybór materiału ikonograficznego, ale również przygotowanie dobrego merytorycznie opisu publikowanych zdjęć.

Z tych samych powodów, dla których można w witrynie archiwum publikować wyniki badań tam prowadzonych, warto zamieszczać w nich blok danych umownie określane aktualnościami z „życia” archiwum. Wśród nich mogą znajdować się ogłoszenia o organizowanych przez archiwum spotkaniach, odczytach, konferencjach

naukowych czy wystawach. Warte odnotowywania są tu również te wystawy, które nie organizowane przez archiwum prezentują materiały pochodzące z jego zasobu — obok ewentualnie istniejącej na stronie galerii zdjęć jest to inna forma popularyzacji zasobu.

Wreszcie na stronie internetowej archiwum można zamieszczać informacje ułatwiające archiwom państwowym kształtowanie narodowego zasobu archiwalnego. Witryna archiwum — o czym była już mowa — może stanowić miejsce publikacji aktualnych przepisów (bądź listy przepisów) normujących sposoby postępowania ze współczesną dokumentacją, wzorów dokumentów obowiązujących instytucje przy kontaktowaniu się z archiwami państwowymi w trakcie przygotowania materiałów archiwalnych do przekazania lub wydzielenia dokumentacji niearchiwalnej do brakowania czy też materiałów szkoleniowych popularyzujących wiedzę na temat prowadzenia współczesnych archiwów zakładowych.

Przedstawione powyżej grupy informacji warte zamieszczenia na stronach archiwów nie są z pewnością wszystkimi, jakie mogą się na nich znaleźć. Tym nie mniej jednak, o czym była już mowa, zawsze powinien istnieć związek pomiędzy rodzajami informacji publikowanymi w archiwalnej witrynie internetowej a zadaniami nałożonymi przez statut na konkretne archiwum. Natomiast starając się ujednoczyć sposób prezentacji danych w witrynie internetowej archiwum — drugą płaszczyznę standaryzacji stron WWW archiwów — powinno się korzystać z pewnych ogólnych zasad. Oczywiście nie chodzi tu o nadanie wszystkim stronom archiwów w Polsce takiej samej formy graficznej — wolność w sieci to przecież możliwość dowolnej prezentacji informacji — ale o dążenie do nadania witrynom w miarę nieskomplikowanej struktury i czytelnej formy przekazu informacji.

Przede wszystkim chodzi o to, aby strona archiwum miała logiczną i przejrzystą budowę. Jest to szczególnie ważne, gdy staramy się nadać jej formę wszechstronnego źródła informacji o archiwum, zawierającego wiele różnorodnych informacji. Należy dbać o to, aby dane dotyczące poszczególnych aspektów działania archiwum były umieszczane razem, a każdy blok informacji powinien stanowić osobną podstronę. Przejrzysta budowa witryny internetowej archiwum jest konsekwencją jej logicznego układu. Należy unikać umieszczania wszystkich informacji w jednym bloku, zmuszając tym samym korzystających do przewijania całych stron w poszukiwaniu interesujących ich danych. Nawet jeżeli zrezygnuje się z tworzenia podstron dla poszczególnych bloków tematycznych, niezbędne jest umieszczenie w witrynie stale widocznego menu, po-

zwalającego na swobodne poruszanie się pomiędzy częściami opisu, poświęconymi odpowiednim zagadnieniom. Poza tym nie można zapominać o umieszczaniu na stronie tak pożytecznych narzędzi, jak strzałki odsyłające internautów do początku tekstu, do poprzedniej podstrony czy do strony głównej.

Każda strona WWW, także archiwum, musi być interaktywna. Zawsze gdy w jednym miejscu witryny pojawiają się zagadnienia omówione szerzej na innych podstronach powinny je łączyć odsyłacze hipertekstowe. Szczególnej mocy propozycja ta nabiera przy omówieniu zasobu – jeżeli na stronie decydujemy się na przykład na umieszczenie zarówno ogólnej charakterystyki zasobu, jak i bardziej szczegółowej formy jego prezentacji (na przykład listy zespołów, podzespołów serii wraz z dokładniejszymi informacjami o ich zawartości), to zawsze powinna istnieć bezpośrednia możliwość przejścia od opisów o mniejszej do charakterystyk o większej głębi informacyjnej. Z odsyłaczy należy korzystać również w innych wypadkach: przedstawiając historię uniwersytetu czy archiwum i powołując się na ważne dla nich akty prawne czy wydarzenia można odpowiedni fragment tekstu zaopatrzyć w odsyłacz do zeskanowanego obrazu normatywu czy kopii zdjęcia dokumentującego dane wydarzenie. Przedstawiając publikacje dotyczące archiwum czy wydane przez jego pracowników można umożliwić korzystającym zapoznanie się z ich spisem treści, omówieniem zawartości czy przynajmniej kopią okładki. Istotnym warunkiem interaktywności strony archiwum jest zamieszczenie na niej adresu poczty elektronicznej wspólnej dla całego archiwum, o czym była już mowa. Pozwala on na zadawanie pytań i nadsyłanie kwerend. Co niemniej ważne, tą drogą autorzy strony mogą otrzymywać uwagi o witrynie i ewentualne sugestie co do jej kształtu. Warto zatroszczyć się o to, aby na stronie znajdowały się także adresy poczty poszczególnych pracowników, szczególnie tych, którzy na podstawie zasobu archiwum zajmują się badaniami oraz odpowiedzialnych za poszczególne komórki organizacyjne archiwum. Umożliwia to bezpośrednio zadawanie szczegółowych pytań osobom najbardziej kompetentnym w danej kwestii – na przykład o czas realizacji zamówienia najlepiej zapytać kierownika pracowni naukowej lub osoby w niej zatrudnione.

Niemniej istotnym warunkiem, który powinna spełniać witryna archiwum jest jej wielojęzyczność. Każda ze stron powinna posiadać wersję przynajmniej w języku angielskim, co umożliwi korzystanie z niej również badaczom spoza granic Polski. W przypadku archiwów, w których zasobie znajdują się akta niemieckie czy rosyjskie warto rozważyć możliwość opracowania oddzielnych wersji w tych językach.

Strona WWW archiwum powinna być czytelna. Ważnym zagadnieniem, na które należy zwracać uwagę przy konstruowaniu sieciowej witryny jest dobranie jej kolorystyki. Nie należy używać jaskrawych kolorów i wymyślnych krojów czcionek, choć tekst powinien wyraźnie kontrastować ze stonowanym tłem. Poza tym powinno się unikać zamieszczania na stronie zbyt długich fragmentów tekstu — jeżeli jednak nie można z nich zrezygnować należy unikać małej interlinii, wyraźnie oddzielać poszczególne partie tekstu za pomocą większego odstępu, korzystać w tekście z wyróżnień — podkreśleń czy wytłuszczeń szczególnie istotnych informacji.

Nie można zapominać również o tym, że witryna archiwum powinna być niezbyt duża. Stwierdzenie to dotyczy rozmiarów strony w bajtach. Oczywiście trudno wskazać optymalną wielkość strony archiwum, należy jednak pamiętać, że umieszczenie na stronie każdego elementu graficznego powoduje zwiększenie jej rozmiarów. Spowalnia to i utrudnia korzystanie z witryny tym internautom, którzy łączą się z siecią za pomocą modemów. Należy unikać zamieszczania w witrynie migających przycisków, ruchomych tekstów, zdjęć o dużych rozmiarach. Trudno oczywiście namawiać do rezygnacji z zamieszczania na stronach archiwów zdjęć, tym bardziej że ilustracje najcenniejszych materiałów są doskonałym urozmaicheniem strony. Dobrze jest jednak zostawić korzystającym możliwość wyboru tego, czy chcą je obejrzeć — można na przykład przygotować galerię zawierającą opisane miniatury zdjęć, które rozwijałyby się dopiero po naciśnięciu myszki.

Ostatnim wreszcie warunkiem, jaki powinna spełniać strona archiwum jest jej stała aktualizacja. Jest to atrybut niezbędny każdej witrynie internetowej. Podobnie jak cała sieć, strona archiwum powinna być „żywa” i nigdy nie powinna być tworzona z założeniem, że jest dziełem skończonym i definitywnie zamkniętym. Oczywiście jest, że dopisania będą wymagać włączone do zasobu nowe zespoły czy partie akt przejęte z archiwów zakładowych. Ważne jest również, aby na bieżąco umieszczać w witrynie informacje o zmianach godzin urzędowania pracowni czy przerwach w jej funkcjonowaniu. Decydując się na zamieszczanie na stronie normatywów kancelaryjnych czy aktów prawnych określających tryb postępowania z dokumentacją, należy dbać o uzupełnianie ich na bieżąco. To samo dotyczy informacji o organizowanych przez archiwum wystawach czy odczytach — logicznym następstwem zamieszczenia informacji o wystawie powinny być reprodukcje prezentowanych dokumentów, a w przypadku odczytu czy konferencji — publikacja wygłoszonych referatów.

*

Podsumowując powyższe rozważania należy zauważyć, że na razie – dzięki powszechności Internetu – nie ma alternatywy dla stron WWW jako elementów systemu informacji archiwalnej. Łatwości dostępu do zamieszczonych w nich informacji, możliwości jakie dać może wieloaspektowe traktowanie witryny internetowej każdej instytucji o charakterze informacyjnym – nie tylko archiwum – podnosi znaczenie witryn sieciowych w tym zakresie. Nie ma nic złego w tym, aby w przyszłości strony archiwalne pełniły funkcje i wizytówek, i elementów systemu informacji archiwalnej, tym bardziej że informacje o tym charakterze bardzo często wzajemnie się uzupełniają. Należy jednak zawsze dążyć do tego, aby przy prezentacji informacji o archiwum i jego zasobie wykorzystać wszystkie możliwości, jakie Internet stwarza oraz zadbać o odpowiednie przedstawienie informacji publikowanych na stronie internetowej archiwum.